

TERVISEAMET

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 11.04.2025 nr 13-2/1403-4

Meie 12.05.2025 nr 9.3-2/25/2776-2

Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu arvamus

Küsisite Terviseameti (edaspidi amet) arvamust Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõule.

Teemaplaneeringu eesmärk on koostöös kohalike kogukondadega ja kohalike omavalitsustega kaardistada ja leppida kokku alad ehitusmaavarade uurimiseks ja kaevandamiseks, et panustada varustuskindluse tagamisse aastani 2050 ning määrata alade prioriteetsus. Samuti on planeeringu eesmärgiks seada tingimused ja suunised kaevandamisega seotud tegevuste negatiivsete mõjude leevendamiseks ja kaevandatud alade korrastamiseks. Planeeringuala hõlmab kogu Harju maakonda.

Amet on tutvunud esitatud materjalidega ning märgib järgmist:

- Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „*Müra andmeanalüüsi käigust tuvastati ülenormatiivse müra levik karjäärast väljaspoole 17 karjääri korral ning ülenormatiivse müra levik väljaveoteest kaugemale 4 karjääri korral. Andmeanalüüsi tulemustest selgus, et peamisteks ülenormatiivset müra põhjustavateks allikateks karjääris on seal töötavad masinad (purustid, ekskavaatorid, laadurid, sõelumisseadmed jne) ning väljaveo teedel väljaveoks kasutatavad veokid. Kuna andmeanalüüsi tulemustest nähtub, et maksimaalsed ülenormatiivse müra ja õhusaaste leviku ulatused on maksimaalses olukorras mitmetel juhtudel suuremad keskmistest mõjualadest, siis on planeeringu koostamise korraldajal vaja otsustada kas lähtuda keskmistest või maksimaalsetest väärtustest.*“ Ameti hinnangul on oluline lähtuda nii keskmistest kui ka maksimaalsetest müratasemetest. Amet selgitab, et välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra normtasemeid sama seaduse § 56 lõike 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi KeM määrus nr 71). Seega planeeritavatelt kaevandusaladelt lähtuvad müratasemed ei tohi müratundlike hoonetega aladel ületada KeM määruses nr 71 lisas 1 toodud normtasemeid. Maksimaalsed helirõhutasemed müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada KeM määrus nr 71 § 6 lg 2 ja lg 3 välja toodud normtasemeid. Amet juhib tähelepanu, et impulssmüra piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Impulssmüra põhjustavat tööd, näiteks lõhkamine, rammimine jne, võib teha tööpäeval kell 7.00–19.00. Lisaks juhib amet tähelepanu, et KeM määrus nr 71 kohaselt on impulssmüra alla 1 sekundi kestev heli.

- Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „*Mõjusid hinnatakse maakonnaplaneeringule omaselt üldisemas täpsusastmes. See tähendab, et ei modelleerita kaevandamise tegevuste müra, õhusaastet, põhja- ja pinnaveetasemeid vms, kuna planeeringu koostamise ajal pole täpselt teada, millal konkreetset karjäärid avatakse, kui kaua ja millise tehnoloogiaga kaevandatakse jms. Sellekohased mõjud hinnatakse ja leevendusmeetmed määratakse konkreetse kaevandamise loa menetluses.*“
Amet nõustub, et kaevandamisest tekkivaid müra ja vibratsiooni mõjusid tuleb enne hinnata ning vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid.
- Esitatud materjalides tuuakse kavandatava Harku 1 karjääri puhul välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalset taristut) ning kavandatava Harku 2 karjääri puhul lähim tihedama asustusega elurajoon jääb vähemalt 750 m kaugusele. Ametile teadaolevalt asuvad müratundlikud alad planeeritavast Harku 1 alast ca 400 m kaugusel Põldmäe tee 9 kinnistul, Harku 3 alast ca 210 m kaugusel Põldmäe tee 3b kinnistul. Nende kahe müratundliku hoonetega ala vahele jääb veel müratundlike hoonetega alasid-Põldmäe tee 7, Põldmäe tee 5, Põldmäe tee 3 kinnistud. Planeeritava Vao karjääri sotsiaalmajanduslik hinnangus toodi samuti välja, et 500 m raadiuses ei ole tundlikke objekte (elamuid ja sotsiaalset taristut). Ametile teadaolevalt asub planeeritava Vao kaevanduse alal Uus-Tammiku kinnistu, mis on müratundlik ala; Suur-Sõjamäe tn 66 on samuti müratundlik ala ning jääb planeeritavast kaevandusest ca 270 m kaugusele. Eeltoodud näidete põhjal palub amet veenduda, et kaevandusalade läheduses olevaid üksikuid kinnistuid märgatakse ning nendega arvestatakse samamoodi kui tihedama asutusega aladega.
- Esitatud materjalides on välja on toodud, et müra ja vibratsiooni normide hindamisel pöörata tähelepanu eluhoonetele, mille 500 m puhver ulatub kaevandamisalale. Ametini on jõudnud kaebusi häiringute osas, mis on kaugemalt kui 500m. Seega on mõistlik arvestada planeerimisel ka kaugemale jäävate müratundlike aladeni jõudva mõjuga, isegi kui see jääb normide piiresse. Lisaks eelnevale, tuleks hinnata võimalikke koosmõjusid nendele asulatele, milleni ulatuvad mitme kaevanduse mõjud ja häiringud. Ameti hinnangul tuleks tähelepanu pöörata näiteks Vatsla külale, millest juba hetkel tuleb elanike kaebusi, mis on ajendatud karjääri tegevusest.
- Arvestades, et ka normtasemetele vastav müra- ja vibratsiooni tase võib läheduses elavatele inimestele põhjustada häiringuid tuleks müra- ja vibratsioonihäiringute ennetamiseks planeerida müraallikate ja müratundlike objektide vahele võimalikult suur puhverala, mis leevendaks võimalikke negatiivseid mõjusid
- Enne müra- ja vibratsiooni leevendavate meetmete kavandamist tuleks ameti hinnangul enne nende efektiivsust hinnata. Lisaks juhime tähelepanu, et kõrghaljastus ei ole müraleevendav meede. Amet soovitab ühe meetmena mürarikkamatest töödest (näiteks lõhkamistest) teavitada kaevanduste lähedal asuvaid elanikke, et nad oskaksid arvestada valjema müraga.
- Maavarade uurimise ja kaevandamise alade kokkuleppimisel palub amet arvestada ka kavandatavate ja juba kehtestatud detailplaneeringutega, milles planeeritakse müratundlike alasid ja hooneid, nt elamud, hoolekande-, tervishoiu-, laste- ja õppeasutused.
- Vibratsioonitasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 toodud piirväärtuseid.
- Siseruumide müratasemed ei tohi ületada sotsiaalministri 04.03.2002 määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ kehtestatud normtasemeid.
- Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „*Mõju hindamisel veekeskkonnale võetakse arvesse kavandatava tegevuse mõju pinnaveele ja põhjaveele. Maavarade kaevandamise peamine mõju põhjavee kvaliteedile ja looduslikule ressursile ning piirkonna puur- ja salvkaevudele lähtub kaevandamise tehnoloogiast ja piirkonna*

geoloogilisest ehitusest jne. Kaevandamise käigus süvendist vee väljapumpamisega kaasneb heljumi teke ja põhjavee taseme alanemine mõjualas, mõju veerežiimile ja veekvaliteedi näitajatele (pH, hapnik, lämmastikuühendid). Sellega võib kaasneda mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Mõju hindamise tulemustest lähtuvalt tehakse vajadusel ettepanekud leevendus- ja seiremeetmete rakendamiseks, arvestades teemaplaneeringu eesmärki ja täpsusastet. Mõju hinnang põhja- ja pinnaveele on sisendiks teiste mõjuvaldkondade hinnangutele, nt tervisemõjude hindamisele. Joogivee kvaliteedile avalduva mõju hindamisel on sisendiks hinnang põhjavee kvaliteedile. Mõju hinnatakse eksperthinnanguna.“ Kvaliteetse joogivee tagamiseks tuleks kaardistada võimalikud abinõud juhaks kui veekvaliteedi halvenemine peaks realiseeruma, sealhulgas võimalikud mõjutatud kvaliteedinäitajad, ühisveevärgi laiendamise võimalused, ühisveevärgi veetöötlustehnoloogia täiendamise võimekus ning isiklikele veevärkidele täiendava töötuse rajamiseks ettenähtud toetused.

- Esitatud materjalides on välja toodud järgnev: „MaaPS § 55 lg 13 sätestab, et maavara kaevandamist võib lubada elamule lähemale kui 100 meetrit vaid maaomaniku nõusolekul. Maakonna teemaplaneering on maaomandi ülene strateegiline dokument ja selle raames maaomaniku nõusoleku garantiid ei saa. Kaevandamisloa menetluse raames lepatakse kokku täpne kaugus elamust. Seetõttu on planeeringu koostamisel võetud lähenemine, et selleks, et omada kindlust planeeringu realiseeritavuse osas, alustati riigihuviga alade otsimist 100 m kauguselt tundlikkust objektist. Kui maaomanik on nõus, saab planeeringu lahendusest erinevalt kaevandamisloa taotlemisel kokku leppida karjääri piiri paiknemise elamule lähemale kui 100 m.“ Amet ei soovita elamutele nii lähedale müra ja vibratsioonirikkaid tegevusi planeerida. Kuna AÕKS § 59 tulenevalt peab müraallika valdaja tagama, et tema territooriumilt ei leviks normtasest ületavat müra, ei pea amet tõenäoliseks, et kaevandustegevusel suudetakse müra normtasemeid nii lähedal mõistlikul viisil tagada. Isegi kui normtasemed suudetakse leevendavate meetmetega tagada on elukeskkond siiski oluliselt ja pikaajaliselt häiritud. Juhime tähelepanu, et keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt tuleb keskkonnoahtu vältida. Keskkonnoahtu või olulist keskkonnahäiringut võib taluda ainult siis, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu; puudub mõistlik alternatiiv; keskkonnoahtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on rakendatud vajalikud meetmed.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristiina Seiton
vaneminspektor
Põhja regionaalosakond

51966484
kristiina.seiton@terviseamet.ee